Badanie pilotażowe nt. *Wpływu sztucznej inteligencji na model ryzyka audytu*

Scenariusz/kwestionariusz wywiadu strukturyzowanego

Wprowadzenie do rozmowy: Przedstawić cel badania.

Część 1. Metryczka *(wypełnia Ankieter) Do metodyki badań – charakterystyka respondentów*

1. **Imię i nazwisko** R37
2. **Stanowisko**

x	Audytor/Biegły rewident
	Dyrektor finansowy
	Nauczyciel akademicki
	Inne, jakie……..

3. **Sektor**

x	Sektor prywatny
	Sektor publiczny

4. **Doświadczenie zawodowe (liczba lat w zawodzie)** 15 lat
5. **Stopień/tytuł naukowy (jeśli dotyczy)** mgr
6. **Lokalizacja /miejsce zamieszkania** *(miejsce zamieszkania - osoba fizyczna):*
   Miejscowość:
   Kod pocztowy:
   Województwo: zachodniopomorskie

Część 2. Pytania merytoryczne

Pytania:

7. **Czy do tej pory znane było Panu/Pani zagadnienie dotyczące wykorzystania algorytmów opartych na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

	Tak
x	Nie

8. **Czy Państwo wykorzystują algorytmy oparte na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

	Tak
x	Nie
	Nie dotyczy

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

9. **Czy spotkał/a się Pan/Pani z problematyką badawczą/dyskusją dotyczącą związku między wykorzystaniem AI a ryzykiem audytu?**

[ ] Tak
[x] Nie

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie. *(free text)*

10. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie przez audytora w procesie badania algorytmów/narzędzi opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.						x	
Stosowanie przez klienta programów finansowo-księgowych opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.						x	
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez klienta				x			
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez audytora		x					
W obu przypadkach ryzyko jest takie samo	x						

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. (*free text)*

W przypadku klienta sztuczna inteligencja może powodować, że będzie ta sztuczna inteligencja eliminowała część błędów także to, by powodowało mniejsze ryzyko badania dla biegłego rewidenta. Jednak złe, czy oszukańcze stosowanie sztucznej inteligencji może, jakby to powiedzieć, maszyna będzie pomagała oszukiwać system i biegłego rewidenta, także to w drugą stronę może wpływać na ryzyko badania, czyli może zwiększać ryzyko badania i trudniej może być znaleźć oszustwo czy zniekształcenie sprawozdania, które było zrobione ze wsparciem sztucznej inteligencji.

Wydaje mi się, że niższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem sztucznej inteligencji przez audytora, pod warunkiem dopasowania czy dobrania odpowiednich procedur badawczych. Czyli sztuczna inteligencja jako dodatkowy element, który zwiększa pewność, czy zmniejsza ryzyko badania.

11. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie AI przez audytora i/lub klienta powinno wpływać na wysokość opłaty za audyt (wynagrodzenia za audyt)		x					
Stosowanie AI przez klienta powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt		x					
Stosowanie AI przez audytora powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt		x					

Proszę uzasadnić swoje stanowisko. (*free text)*

Trudna uzasadnienie. Wydaje mi się, że sztuczna inteligencja wejdzie i do programów księgowych i do programów wspomagających biegłego rewidenta. I to będzie, nie wiem na ile szybki, ale naturalny proces i tak jak przejście z papierowych dokumentów ksiąg na księgi elektroniczne w komputerach nie wpłynęło na zmiany stawek za badania.

12. **W naszej pracy proponujemy rozszerzenie klasycznego modelu ryzyka audytowego o ryzyko sztucznej inteligencji w następujący sposób:**

Audit Risk = Ryzyko nieodłączne x Ryzyko kontroli x Ryzyko przeoczenia x Ryzyko AI

gdzie: *Ryzyko AI = Ryzyko AI audytora x Ryzyko AI klienta*

Pytania do rozmowy:

12 a) Czy w Pani/Pana opinii takie rozszerzenie modelu jest uzasadnione? Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Nie jestem w stanie powiedzieć jednoznacznej opinii na ten temat w związku z moją niejednoznaczną oceną wpływu sztucznej inteligencji na ryzyko badania. Bo z jednej strony sztuczna inteligencja może obniżać ryzyko badania, a z drugiej strony może podnosić ryzyko i wpływ per saldo jest dla mnie niejednoznaczny.

12 b) Czy według Pani/Pana wiedzy taki model (rozszerzony) jest już obecny w praktyce?

Nie mam takiej wiedzy.

12 c) *Jeśli odpowiedzi na powyższe pytania (jedno lub oba) były twierdzące, dodatkowe pytanie:* **Nasze badanie nie potwierdziło związku między wysokością wynagrodzenia biegłych rewidentów a stosowaniem sztucznej inteligencji przez klienta. Co może być tego przyczyną? *(free text)***

To podobnie jak mówiłem na temat tych wynagrodzeń, że to raczej jest proces naturalny i per saldo może nie mieć wpływu na pracochłonność badania. Z jednej strony sztuczna inteligencja może obniżać pracochłonność badania z drugiej może podnosić per saldo, może zerować temat tak że może to powodować, że nie ma wpływu na zwiększenie kosztów badania i nie ma uzasadnienia na zwiększenie wynagrodzenia dla audytora.

13. Proszę uszeregować czynniki uwzględnione w zaprezentowanym modelu rozszerzonym według ważności - uwzględniając ich wpływ na ryzyko audytu, **przy założeniu, że 1 oznacza czynnik najbardziej istotny (najważniejszy), 5 – czynnik najmniej istotny. (Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego).**

Czynnik	Ważność czynnika (1-5) Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego
Ryzyko nieodłączne	1
Ryzyko kontroli	2
Ryzyko przeoczenia	4
Ryzyko AI audytora	5
Ryzyko AI klienta	3

Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. (*free text)*

Generalnie tutaj zaczynałem od najmniej istotnego czynnika, czyli ryzyko AI audytora, gdyż uznałbym, że sztuczna inteligencja u audytora tylko będzie wspomagała pracę, nie wyręczała audytora i będzie

zmniejszała ryzyko tylko. I następne po kolei, nie jestem w stanie powiedzieć konkretnie, jak by to powiedzieć. Bardzo niewielkie, jakby te różnice albo mocno „na czuja" te czynniki ryzyka.

14. **Czy, i w jaki sposób przypisanie osobowości prawnej sztucznej inteligencji wpłynęłoby na proces oceny ryzyka badania?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Jeżeli sztuczna inteligencja byłaby takim jakby to powiedzieć uniwersalnym pracownikiem (ogólnym tworem, nie szytym na miarę danej jednostki), którego można by było zatrudniać w swojej firmie bez wpływu na algorytmy, które nią sterują, to bym powiedział, że mogłaby obniżyć ryzyko badania, gdyż bym powiedział, że niższe ryzyko byłoby obejścia kontroli przez kierownictwo jednostki, dlatego, że nie byliby w stanie teoretycznie wpłynąć na takiego pracownika, który byłby osobowością prawną. Natomiast jeżeli byłoby to odwrotnie i ten twór sztucznej inteligencji byłby programowalny wewnętrznie w ramach jednostki, to rosło by ryzyko, że taka sztuczna inteligencja by po prostu mogła działać niezgodnie z prawem, poza oczywiście takimi systemowymi błędami, które każdemu, czy każdej nawet maszynie mogą się zdarzyć.

15. **KNF, PANA, MF, PIBR, biegli, naukowcy - która grupa powinna ustrukturyzować dyskusję o ocenie ryzyka badania w środowisku sztucznej inteligencji? Dlaczego?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Wydaje mi się, że to było powinno być ustrukturyzowane na poziomie Ministerstwo Finansów plus naukowcy. Ze względu na wpływ nie tylko na samo badanie, czy na ryzyko badania, ale generalnie tego zastosowania sztucznej inteligencji w danej firmie, co ma wpływ nie tylko na samo badanie sprawozdania finansowego, ale również na sposób ujmowania w księgach danych zdarzeń, sposób rozliczenia podatków czy naliczenia prawidłowości danin publicznych.

16. **Czy jest coś, co chciałby/chciałaby Pan/Pani dodać/podkreślić w kwestii omawianej problematyki badawczej?** *(free text)*

Chyba nie.